

V Bruseli 24. júna 2021
(OR. en)

10141/21

ECOFIN 633
SOC 415
BUDGET 13
STATIS 28

VÝSLEDOK ROKOVANIA

Od:	Generálny sekretariát Rady
Komu:	Delegácie
Č. predch. dok.:	8743/21
Predmet:	Závery Rady o výzvach v oblasti fiškálnej udržateľnosti vyplývajúcich zo starnutia

Delegáciám v prílohe zasielame závery Rady o udržateľnosti verejných financií vzhľadom na starnutie obyvateľstva, ktoré Rada prijala na svojom 3 803. zasadnutí 18. júna 2021.

ZÁVERY RADY O VÝZVACH V OBLASTI FIŠKÁLNEJ UDRŽATEĽNOSTI
VYPLÝVAJÚCICH ZO STARNUTIA OBYVATEĽSTVA

Rada (ECOFIN):

1. ZDÔRAZŇUJE, že starnutie obyvateľstva predstavuje vážnu výzvu pre dlhodobú udržateľnosť verejných financií, ktorá sa ešte prehĺbila v dôsledku výrazného zvýšenia úrovni verejného dlhu po kríze spôsobenej pandémiou COVID-19. Vzhľadom na vysokú mieru neistoty v súčasnej situácii sa očakáva, že dlh zostane ešte určitý čas zvýšený. ZDÔRAZŇUJE, že je mimoriadne dôležité zabezpečiť, aby fiškálne politiky zohľadňovali riziká ohrozujúce fiškálnu udržateľnosť, ako aj stav obnovy. SÚHLASÍ s tým, že kým sa neskončí zdravotná kríza a kým proces obnovy nebude stabilný, je naďalej potrebné chrániť naše hospodárstvo zavádzaním potrebnej úrovne fiškálnej podpory. Podpora hospodárskej činnosti a zmierňovanie stigmatizujúcich účinkov prostredníctvom včasných, dočasných a cielených opatrení majú v záujme zabezpečenia dlhodobej fiškálnej udržateľnosti kľúčový význam a malo by sa zabrániť predčasnému zastaveniu fiškálnej podpory. POTVRDZUJE, že je dôležité vykonať ambiciózne reformy a uskutočňovať produktívne investície na podporu potenciálneho rastu a tiež plne využiť príležitosti, ktoré ponúka Mechanizmus na podporu obnovy a odolnosti a ostatné zložky nástroja NextGenerationEU.
2. SCHVALUJE správu o starnutí za rok 2021: hospodárske a rozpočtové prognózy pre členské štáty EÚ (2019 – 2070), ktorú vypracoval Výbor pre hospodársku politiku (pracovná skupina pre starnutie obyvateľstva) a útvary Komisie (GR ECFIN) na základe spoločne dohodnutých metodík a predpokladov. Prognózy v správe o starnutí za rok 2021 sa v súlade s jej predchádzajúcimi vydaniaми vzťahujú na verejné výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva (dôchodky, zdravotná starostlivosť, dlhodobá starostlivosť a vzdelávanie).

3. VYZDVIHUJE hlavné zistenia správy o starnutí za rok 2021:

- Predpokladá sa, že index ekonomickej závislosti poproduktívnej zložky v EÚ sa v dlhodobom horizonte prudko zvýši: zatiaľ čo v súčasnosti sú na každú osobu vo veku nad 65 rokov tri osoby v produktívnom veku, do roku 2070 to budú menej ako dve osoby. Neustále sa zvyšujúca stredná dĺžka života výrazne prispeje k starnutiu obyvateľstva, zatiaľ čo miery plodnosti zostanú hlboko pod prirodzenou záchovnou mierou a predpokladané čisté migračné toky nebudú stačiť na vyrovnanie trendu zmenšujúcej sa a starnúcej populácie.
- Očakávaný pokles počtu obyvateľov v produktívnom veku znamená, že z dlhodobého hľadiska sa produktivita práce stáva jedinou hnacou silou rastu potenciálneho HDP. Predpokladá sa, že v EÚ ako celku zostane priemerná ročná miera rastu HDP v období rokov 2019 – 2070 podľa základného scenára vo všeobecnosti stabilná na úrovni 1,3 % za predpokladu výrazného zvýšenia rastu celkovej produktivity faktorov (TFP). Podľa scenára s nižším rastom produktivity by odhadovaný priemerný ročný rast HDP v EÚ bol 1,1 %. Zároveň, pokiaľ ide o rastový potenciál, existujú medzi členskými štátmi značné rozdiely.
- Predpokladá sa, že celkové verejné výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva v EÚ sa v období rokov 2019 – 2070 zvýšia o 1,9 percentuálneho bodu HDP a v roku 2070 dosiahnu úroveň 25,9 % HDP, aj keď medzi jednotlivými krajinami budú veľké rozdiely. Podľa scenára s nižšou produktivitou (scenár nižšieho rastu TFP) by sa v období rokov 2019 až 2070 zvýšili o 2,4 percentuálneho bodu HDP a v roku 2070 by dosiahli úroveň 26,4 % HDP. Podľa scenára, ktorý zohľadňuje nedemografické nákladové faktory a iné faktory ovplyvňujúce výdavky na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť, by zvýšenie dosiahlo až 4,9 percentuálneho bodu HDP. V eurozóne sa predpokladá, že celkové verejné výdavky súvisiace so starnutím obyvateľstva sa podľa základného scenára zvýšia o 1,7 percentuálneho bodu HDP, podľa scenára s nižším rastom TFP o 2,2 percentuálneho bodu HDP a podľa scenára s vyšším (nedemografickým) nárastom výdavkov na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť až o 4,4 percentuálneho bodu HDP.

- Predpokladá sa, že verejné výdavky na dôchodky sa v období do roku 2045 zvýšia o 1,1 percentuálneho bodu HDP a následne sa do roku 2070 znížia o 1 percentuálny bod na úroveň blízku východiskovej hodnote (11,7 % HDP pre EÚ). Predpokladané výdavky na dôchodky by však boli vyššie v prípade nepriaznivejších demografických alebo makroekonomických predpokladov. Napríklad za predpokladu nižšej produktivity (scenár s nižším rastom TFP) sa zvýšenie do roku 2045 odhaduje na 1,3 percentuálneho bodu HDP, pričom výdavky na dôchodky sa v roku 2070 vyšplhajú na úroveň 12,2 % HDP. Medzi členskými štátmi tiež existujú výrazné rozdiely v závislosti od stupňa a časového aspektu starnutia obyvateľstva, vyhládok rastu HDP, špecifických vlastností národných dôchodkových systémov, a najmä pokroku v štrukturálnych reformách.
 - Verejné výdavky v EÚ na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť sa podľa základného scenára majú zvýšiť o 2 percentuálne body HDP na 10,3 % HDP v roku 2070, čo odráža najmä vývoj obyvateľstva. Vzhľadom na možný budúci vývoj faktorov ovplyvňujúcich náklady na zdravotnú starostlivosť a dlhodobú starostlivosť, ktoré nie sú demografického charakteru, by predpokladaný nárast výdavkov súvisiacich so starostlivosťou bol výrazne vyšší na úrovni 4,9 percentuálneho bodu HDP.
 - Vzhľadom na mimoriadnu neistotu v súvislosti s rastom HDP v dôsledku krízy spôsobenej ochorením COVID-19 boli vypočítané dva dodatočné scenáre prognóz: prvý predpokladá zaostávajúcu obnovu v prvých rokoch prognózovaného obdobia; druhý zas dlhotrvajúci nižší rast HDP, ak kríza má štrukturálny vplyv, najmä na pracovnú silu.
4. POTVRDZUJE, že na zvládnutie výziev, na ktoré poukázali prognózy výdavkov súvisiacich so starnutím obyvateľstva, bude potrebné, aby členské štáty prijali ďalšie politické opatrenia na riešenie špecifických problémov vo svojich krajinách. VYZÝVA členské štáty, aby riešili vplyv starnutia na hospodárstvo a rozpočet zvyšovaním miery zamestnanosti a produktivity, a to aj riešením rodových rozdielov na trhu práce a prispôbením dôchodkových systémov a systémov zdravotnej starostlivosti a dlhodobej starostlivosti; VYZÝVA členské štáty, aby vykonávali odporúčania vydané v rámci európskeho semestra, ktoré sa týkajú udržateľnosti verejných financií, a to aj v kontexte Mechanizmu na podporu obnovy a odolnosti.

5. VÍTA skutočnosť, že vo väčšine krajín mali dôchodkové reformy v poslednom desaťročí pozitívny vplyv tým, že obmedzili dynamiku verejných výdavkov a prispeli k zvýšeniu priemerného veku odchodu do dôchodku. ZDÔRAZŇUJE, že je dôležité mať holistický pohľad na finančnú udržateľnosť a primeranosť dôchodkových systémov. Pripravovaná správa o primeranosti dôchodkov za rok 2021 dopĺňa v tomto ohľade správu o starnutí obyvateľstva za rok 2021. KONŠTATUJE však, že rozsah reforiem v niektorých krajinách stále nie je dostatočný na obmedzenie nárastu verejných výdavkov na dôchodky, ktoré sú už na vysokej úrovni, a vyjadruje znepokojenie nad tým, že účinky predchádzajúcich reforiem sa v niektorých prípadoch zvrátili. POZNAMENÁVA, že riziká zvrátenia možno vhodným spôsobom zmierniť, ak sa pokrokové reformy vypracujú tak, aby podnietili prevzatie zodpovednosti na vnútroštátnej úrovni. ZDÔRAZŇUJE, že členské štáty musia ešte v rôznej miere prijať ďalšie opatrenia s cieľom zvýšiť skutočný vek odchodu do dôchodku, okrem iného aj zabránením predčasnému odchodu z trhu práce, podporou aktívneho starnutia, posilňovaním stimulov na zotrvanie na trhu práce a posilňovaním prvkov udržateľnosti v dôchodkovom systéme napríklad prepojením veku odchodu do dôchodku alebo dôchodkových dávok so strednou dĺžkou života. Je potrebné vyhnúť sa opatreniam vedúcim k zvráteniu už uskutočňovaných reforiem na podporu udržateľnosti.
6. OPÄTOVNE POTVRDZUJE, že je mimoriadne dôležité dosiahnuť dvojitý cieľ, ktorým je zabezpečenie fiškálnej udržateľnosti a prístup ku kvalitným službám zdravotnej a dlhodobej starostlivosti pre všetkých zvýšením efektívnosti a účinnosti systémov zdravotnej a dlhodobej starostlivosti. V tejto súvislosti zohrávajú pri zvyšovaní odolnosti systémov zdravotníctva kľúčovú úlohu investície do prevencie a primárnej starostlivosti. ZDÔRAZŇUJE, že kríza spôsobená ochorením COVID-19 poukázala na dôležitosť reforiem a investícií v oblasti zdravotnej starostlivosti, a to aj s cieľom zvýšiť schopnosť reakcie na krízy a pripravenosť na ne.
7. VYZÝVA Komisiu, aby tieto zistenia týkajúce sa výziev spojených so starnutím obyvateľstva zohľadnila vo svojej analýze a pri fiškálnom dohľade a aby na ich dôsledky prihliadala vo všetkých relevantných oblastiach koordinácie hospodárskych politík v EÚ.
8. VYZÝVA Komisiu, aby najneskôr začiatkom roka 2022 uskutočnila svoje pravidelné hĺbkové posúdenie udržateľnosti verejných financií a využila tento súbor aktualizovaných komplexných a porovnateľných prognóz. Výbor pre hospodársku politiku by mal na základe tohto posúdenia podať správu Rade.

9. ZDÔRAZŇUJE, že je dôležité, aby vo všetkých štádiách prípravy populačných projekcií prebiehala transparentná a aktívna výmena informácií medzi Eurostatom a národnými štatistickými úradmi. VYZÝVA Eurostat, aby populačné projekcie považoval za prioritu a aby na tento účel zabezpečil dostatočné zdroje a ďalej zlepšoval podávanie správ Výboru pre hospodársku politiku s cieľom zaručiť kvalitu a spoľahlivosť populačných projekcií pri plnom rešpektovaní nezávislosti Eurostatu a národných štatistických úradov. VYZÝVA Výbor pre hospodársku politiku a Komisiu, aby na základe nových populačných projekcií, ktoré má Eurostat poskytnúť najneskôr do marca 2023, aktualizovali do leta 2024 svoju analýzu vplyvu starnutia obyvateľstva na hospodárstvo a rozpočet.
-